

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта кафедри економіки та публічного управління Полтавського державного аграрного університету

Канівця Дмитра Андрійовича

за темою

«Розвиток механізмів електронної демократії в Україні»,
що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

1.Актуальність теми дослідження. Дисертація виконана на актуальну тему та містить елементи закінченого наукового дослідження. Актуальність теми зумовлена нагальною потребою у зміцненні демократичних інститутів України в умовах воєнного стану, післявоєнного відновлення та європейської інтеграції. Розвиток механізмів електронної демократії стає одним із ключових інструментів підвищення прозорості влади, розширення реальної участі громадян у прийнятті державних рішень, протидії корупції та відновлення довіри до державних інституцій.

У сучасних умовах стрімкої цифровізації суспільства, поширення інформаційно-комунікаційних технологій та зростання вимог громадян до відкритості управління традиційні форми демократії вже не в повній мірі забезпечують ефективну взаємодію між владою та суспільством. Електронна демократія дозволяє значно розширити можливості прямого залучення громадян до законотворчого процесу, громадського контролю, бюджетного партисипаторного управління, електронних консультацій та референдумів, що особливо важливо для територіальних громад, молоді та віддалених регіонів.

Водночас розвиток механізмів е-демократії в Україні стримується низкою системних проблем: недосконалістю нормативно-правової бази, ризиками кібербезпеки, цифровим розривом, низьким рівнем цифрової грамотності населення та недовірою до електронних інструментів. Подолання цих викликів вимагає комплексного наукового обґрунтування оптимальних моделей впровадження електронної демократії з урахуванням українського контексту, європейського досвіду та міжнародних стандартів.

Актуальність теми, новизна, теоретичне та практичне значення проведених досліджень спрямовані на обґрунтування комплексного підходу до розвитку механізмів електронної демократії в Україні як важливого чинника модернізації політичної системи, посилення громадянського суспільства та прискорення європейської інтеграції держави.

2.Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконувалося в межах планових науково-дослідних тем Полтавського державного аграрного університету «Формування та розвиток територіальних соціально-економічних систем» (номер ДР 0122U201708 (2023-2025 рр.) та «Формування ефективної системи публічного управління» (номер ДР 0117U003104 (2022-2026 рр.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Автором дисертаційної роботи були особисто проведені теоретичні та методичні дослідження, проведені розрахунки та отримано підтвердження результатів. Здобувач сформулював обґрунтовані висновки та рекомендації. Особистий внесок здобувача підтверджено переліком наукових публікацій. Апробація викладених у дисертаційному дослідженні науково-практичних результатів здійснена особисто здобувачем за науково-методичного супроводу наукового керівника к.е.н., професора Галича О.А.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій забезпечуються за рахунок комплексного застосування наукових методів дослідження, глибокого аналізу теоретичних та емпіричних даних, а також критичної оцінки отриманих результатів.

Теоретико-методичну основу дисертаційної роботи склали положення теорії публічного управління, теорії демократії, теорії інформаційного суспільства, концепції електронного урядування та електронної демократії, а також праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань розвитку механізмів е-демократії, цифровізації публічного управління, відкритих даних та електронної участі громадян.

У процесі наукового дослідження використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та систематизації (для уточнення поняття, сутності та еволюції електронної демократії, а також формулювання авторських визначень і концептуальних положень); порівняльного аналізу (для зіставлення різних наукових підходів до визначення електронної демократії, її співвідношення з електронним урядуванням та суміжними категоріями («цифрова демократія», «мережева демократія», «кібердемократія»); абстрагування та конкретизації (для виокремлення суттєвих ознак і рівнів розуміння електронної демократії); системного аналізу (для розгляду електронної демократії як складної, багатовимірної системи, що інтегрує технологічний, інституційний та діяльнісний виміри); типологізації та класифікації (для узагальнення типології секторів і інструментів електронної демократії в Україні); порівняльно-статистичного аналізу (для оцінки позицій України в міжнародних рейтингових індексах (EGDI, EPI, GII, ODIN, European Open Data Maturity Assessment тощо) та виявлення динаміки розвитку; табличного та графічного моделювання (для наочного представлення динаміки показників, регіональних диспропорцій та результатів кластерного аналізу); економіко-статистичного аналізу (для дослідження тенденцій використання інструментів електронної участі (електронних петицій, громадського бюджету, консультацій) на національному та місцевому рівнях); емпіричного аналізу (для інтерпретації результатів соціологічних опитувань та рейтингів прозорості міст) та інші.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомим дослідженнями аналогічного характеру.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні наукового завдання розроблення теоретико-методичних засад розвитку механізмів електронної демократії в Україні в умовах раннього повоєнного відновлення, а саме:

вперше:

розроблено концептуально-формалізовану модель розвитку механізмів електронної демократії як оптимальну стратегію «зустрічних потоків» на основі принципів субсидіарності, інклюзивності та емпауерменту, яка, на відміну від існуючих підходів, поєднує тривимірну матрицю аналізу (технологічний, інституційний та діяльнісний виміри) з врахуванням коефіцієнтів цифрової стійкості та стратегічної реалізації, що дозволяє забезпечити узгодженість вертикальної та горизонтальної взаємодії в системі публічного управління та трансформувати формальну участь громадян у реальний вплив на управлінські рішення.

удосконалено:

обґрунтовано концептуальний підхід щодо цифрової стійкості механізмів електронної демократії через призму подолання цифрових бар'єрів та загроз, який, на відміну від існуючих підходів, що здебільшого зосереджені на оцінці технічної готовності інфраструктури, відображає доступність інструментів електронної участі, компетенції та залученість, результативність рішень та стратегічний вплив (довіру), що дає змогу відстежувати трансформацію цифрової активності мешканців та прогнозувати ризики реверсивного впливу.

методичні рекомендації щодо формування архітектури національної стратегії розвитку електронної демократії що базуються на ієрархічній моделі політики відкритих даних базового рівня (одностороннього інформування), оприлюдненням аналітичної інформації, електронною просвітою, інклюзією до інформаційно-комунікаційних технологій (мезорівень) та безпосередньою участю громадян у формуванні політики та політичному діалозі (верхній рівень), що дозволяє здійснювати моніторинг реалізації стратегії на кожному рівні, а також створює умови для динамічної адаптації механізмів електронної демократії в сучасних умовах розвитку

принципи розробки та функціонування модуля громадської оцінки публічних інвестиційних проєктів на цифровій платформі DREAM, які на відміну від існуючих, забезпечують інтеграцію громадського моніторингу з експертними, прозорий процес рейтингування проєктів відновлення та розвитку, аналітику громадських оцінок, освітній супровід та адаптивність до потреб різних цільових груп.

критеріальні виміри ефективності інструментів електронної демократії через узгодженість політичного попиту та пропозиції, які на відміну від традиційних підходів, що оцінюють інструменти е-демократії переважно за кількісними показниками (кількість петицій, учасників, голосів), акцентують увагу на якісному результаті (реальному узгодженні інтересів громадян і владних рішень), що дозволяє переходити від формальної участі до результативної та впливової електронної демократії.

дістало подальшого розвитку:

типологізація цифрових бар'єрів розвитку механізмів електронної демократії в умовах воєнного стану, яка виокремлює економічні, географічні, соціально-освітні, демографічно-міграційні, політико-психологічні, воєнно-цифрові, інфраструктурні та інституційні бар'єри, що дозволяє не лише фіксувати цифрові розриви першого та другого рівнів, але й забезпечуючи інклюзивну участь

теоретичні підходи до визначення сутності електронної демократії в теорії публічного управління, які на відміну від існуючих, що переважно акцентували увагу на технологічному (цифровому) інструментарії, інтегрують праксеологічний, контрольний, комунікативно-правовий та партисипативно-управлінський виміри в єдину структуровану концептуальну модель

Автором систематизовано термінологічний апарат споріднених понять «цифрова демократія», «кібердемократія», «віртуальна демократія», «онлайн-демократія», «мережева демократія» за критеріями основного фокусу, технологічної бази та історичного періоду активності, що дозволило обґрунтувати е-демократію як найбільш містку та базову категорію.

6. Наукове і практичне значення результатів дослідження. *Практичне значення одержаних результатів* полягає у тому, що основні положення дисертації доведені до рівня методичних та науково-практичних рекомендацій, які пропонуються для впровадження в діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, агенцій регіонального розвитку та інституцій громадянського суспільства. Зокрема: Агенцією регіонального розвитку Полтавської області «Офіс Євроінтеграції» в частині обґрунтування архітектури національної стратегії розвитку електронної демократії, конвергенції моделей «top-down» та «bottom-up» у змішану стратегію, а також використання системи стратегічних пріоритетів та кількісних індикаторів результативності при супроводі розробки регіональних програм цифрової трансформації (довідка від 22.04.2026 р. № 344); Новоселівською сільською радою Полтавської області в частині використання авторської чотирирівневої моделі цифрової стійкості механізмів електронної демократії (доступність, компетенції, результативність, вплив/довіра) та методичних підходів до оцінки інституційної готовності органу місцевого самоврядування до впровадження інструментів е-участі при формуванні місцевої стратегії цифрового розвитку (довідка від 9.03.2026 р. № 02.7.1-31/337/1).

Теоретичні та методичні результати проведеного дослідження використано в навчальному процесі Полтавського державного аграрного університету МОН України при викладанні навчальних дисциплін: «Електронне урядування» (освітній ступень «магістр», ОПП «Зв'язки з громадськістю»), «Комунікації в публічному управлінні» (освітній ступень «магістр», ОПП «Зв'язки з громадськістю») (довідка від 26.03.2026 р. № 01-11/51).

7. Повнота опублікованих результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації. За результатами дослідження опубліковано 10 наукових праць, з них 5 наукові праці оприлюднені у фахових наукових

виданнях України, 5 тези доповідей за матеріалами конференцій. Загальний обсяг опублікованих праць становить 3,6 д.а. (особисто здобувача – 2,9 д.а.).

Список публікацій здобувача за темою дисертації, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

статті в наукових фахових виданнях України, а також у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз

1. Сердюк О. І., Канівець Д. А. Розвиток цифрових компетентностей жителів територіальних громад як складова цифрової трансформації територіальних громад. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2023. № 3. С. 96-102. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-3-15>.

2. Сердюк О. І., Канівець Д. А., Проценко Є. М. Ключові чинники розвитку комунікації органів місцевого самоврядування з громадськістю в умовах цифрової трансформації територіальних громад. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки*. 2024. №5 (334). С. 20-25. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-3>.

3. Сердюк О. І., Канівець Д. А. Розвиток електронної комунікації органів місцевого самоврядування з громадськістю в умовах цифрової трансформації територіальних громад. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2025. № 5. С. 99-108. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2025.5.11>.

4. Канівець Д.А. Забезпечення прозорості управління через розвиток сфери відкритих даних у системі Е-демократії. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 10 (292). С. 289-296. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-292-289-296>.

5. Канівець Д. А. Розвиток механізмів електронної демократії в Україні: регіональний аспект. *Електронне наукове видання "Публічне адміністрування та національна безпека"*. 2026. № 1 (66). С. 30-35 DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2026-1-11838>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Канівець Д. А. Можливості інструментів електронної демократії на різних етапах реалізації місцевої політики. *Місьцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 07 грудня 2022 року / за заг. ред. Т.М. Лозинської, О.В. Дорофєєва. Полтава: ПДАУ, 2022. URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/materialy-naukovo-praktychnyh-konferenciyy>.

2. Сердюк О., Канівець Д. А., Корнійчук А. С. Забезпечення доброчесності дистанційного навчання за освітніми програмами спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування. *Матеріали 54-ї науково-практичної конференції викладачів і аспірантів «Вища освіта в контексті глобальних викликів»*. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 64-66.

3. Канівець Д. А. Рівень розвитку електронного урядування в Україні та ряді європейських країн. *Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених*: Матеріали I Всеукраїнської науково-

практичної конференції. м. Полтава, 26 – 27 квітня 2023 р. Полтава, 2023. 360 с. С. 301-306. URL: <https://surl.lt/ugvkgm>

4. Канівець Д. А., Єгоров І. В. Використання цифрових сервісів Платформи «Дія. Цифрова громада» в процесі цифрової трансформації на місцевому рівні. *Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика*: III Міжнародна науково-практична конференція (м. Полтава, 28 листопада 2023 р.). С. 56-59. URL: <https://surl.li/xkrtpa>

5. Канівець Д. А., Андреева М. А. Інструменти електронної демократії як складова інформаційно-комунікаційного механізму формування іміджу органу влади. *Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика* : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (5 листопада 2024 р., м. Полтава). С. 34-37. URL: <https://surl.li/kfwfpc>

8. Відомості про апробацію результатів дослідження. Основні наукові результати дослідження доповідалися та отримали схвальні відгуки на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: II Міжнародній науково-практичній конференції «Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика» (м. Полтава, 07 грудня 2022 р.); 54-й науково-практичній конференції викладачів і аспірантів «Вища освіта в контексті глобальних викликів» (м. Полтава, 2023 р.); I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених» (м. Полтава, 26–27 квітня 2023 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика» (м. Полтава, 28 листопада 2023 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика» (м. Полтава, 05 листопада 2024 р.).

9. Відповідність дисертації вимогам, що передбачені пунктами 6 і 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Дисертаційна робота Канівця Дмитра Андрійовича на тему «Розвиток механізмів електронної демократії в Україні» подана у вигляді спеціально підготовленої кваліфікованої наукової праці на правах рукопису, яка виконана здобувачем особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати, проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень, а також свідчить про особистий внесок здобувача в науку та характеризується єдністю змісту, відповідає вимогам щодо оформлення.

За актуальністю, науковою новизною, теоретичним, методичним і практичним значенням, обґрунтованістю одержаних результатів та оформленням дисертація Канівця Дмитра Андрійовича на тему «Розвиток механізмів електронної демократії в Україні» відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, зокрема «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та рекомендується до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 - Публічне управління та адміністрування.

Рішення прийняте відкритим голосуванням:

за – 21

проти – 0

утримались – 0

Головуючий на засіданні фахового семінару,

доктор економічних наук, професор

завідувач кафедри економіки

та публічного управління

Полтавського державного аграрного університету

Вікторія МЕДВІДЬ

Секретар,

доктор філософії з економіки,

асистент кафедри економіки

та публічного управління

Полтавського державного аграрного

університету

Владислав ЛЕСЮК

Олена ПІХУЛЯ